

Sinte Pieter brandt! (Slot)

De Verzekering

Uiteraard hadden de verzekeringsmaatschappijen een vette kluit aan het sinister. De Sint-Pieterskerk met inbegrip van de toren was verzekerd bij drie maatschappijen, *West-Flandria, Belgique en de Algemeene Verzekeringsmaatschappij* voor de som van 220.000 fr (22). Het orgel was verzekerd tegen zijn aankoopprijs, ten belope van 40.000 fr.

De agenten van de drie maatschappijen brachten reeds op zondag 16 augustus 1896 een bezoek aan de zwartgeblakerde ruïnes. De heer LEEMANS uit Brussel, een verzekeringsexpert werd aangesteld om de schattingen op te maken voor de verzekeringsmaatschappijen

Een goede maand later beëindigden de verzekeringsmaatschappijen hun expertise

Le Carillon maakte in haar editie van 15 januari 1897 melding dat 21 burgers die nauw betrokken waren bij de reddingsoperaties van de kerkschatten door de verzekeringsmaatschappijen een diploma en een medaille uitgereikt kregen. De krant was enigszins verwonderd dat er slechts 21 burgers die eer toegemeten kregen, daar zij weet had van heel wat meer burgers die van zeer nabij betrokken waren bij die gevaarlijke reddingswerken.

Op deze berichtgeving kwam reactie van een zekere B. die een lezersbrief stuurde naar *Le Carillon*. Uit de ondertoon van het artikel van 15 januari 1897 maakte de briefschrijver op dat er volgens de liberale krant onder de burgers die werden gelauwerd er een aantal waren die in realiteit niet veel hadden gedaan en bijgevolg die eer niet verdienden. Dat werd door de briefschrijver ten stelligste geloofchend. Iedereen had zich bij de reddingsoperaties ten volle ingezet en hij hoopte althans dat zij die niet waren gelauwerd geworden in een

zeer nabije toekomst aan de beurt zouden komen.

Wel vond de briefschrijver dat met de eer die de burgers te beurt viel, men die mensen eerder belachelijk maakte. Dergelijk diploma en medaille-uitreikingen door verzekeringsmaatschappijen waren schering en inslag. Het volstond een schoorsteenbrand te blussen of een daad te stellen waarbij men een brand verhinderde of men werd vanwege die verzekeringsmaatschappijen beloond met een ereplak en een diploma. Die bewuste vrijdag, 14 augustus 1896 had men echter te maken met een allesverslindende brand waarbij burgers, op gevaar hun leven erbij te laten, alles in het werk stelden om zoveel mogelijk kostbare kerkschatten van de vlammen te redden. Die burgers verdienden op zijn minst een andere, betere beloning dan een diploma en medaille

Le Carillon trad de briefschrijver ten volle bij in de zin dat de beloning vanwege de verzekeringsmaatschappijen zeker niet in overeenstemming was met de gestelde heldedaden van de burgers. Het was aan de overheid om die burgers te huldigen voor hun daden. Dergelijke huldigingen gebeurden, weliswaar op voordracht van de gemeentelijke overheid. De liberale krant hoopte dat het Oostendse stadsbestuur dat indachtig zou zijn.

Ook de clerus kreeg een veeg uit de pan, want zowel van de kerk als de kerkfabriek kon er blijkbaar voor zij die meehielpen geen bedanking af.

De krant stelde wel dat de briefschrijver het fout voorhad als hij de indruk had dat de krant meende dat een aantal burgers onterecht die medaille en dat diploma hadden gekregen. Trouwens *Le Carillon* kende zelfs niet de namen van de 21 gelauwerde burgers. De krant had dat bericht gepubliceerd gewoon om er op te wijzen dat er meer dan 21 burgers waren die heel wat koelbloedigheid aan de dag hadden gelegd en de vlammen hadden getrotseerd om zoveel als mogelijk zaken te redden uit de vuurzee en dat zij op die 21 burgers na niet werden geëerd noch door die verzekeringsmaatschappijen noch door de kerk of kerkfabriek.

FOTO LINKS:

1896-'97: het portaal van de afgebrande St.-Pieterskerk werd steen voor steen zorgvuldig losgekapt en in de oorspronkelijke staat heropgebouwd aan de zuidoostkant (richting Jozef II-straat) van de oude toren, bijgenaamd 'De Peperbusse'.

Uit: André Van Caillie, *Oud Oostende in Beeld*, deel 1, 1983, foto 41

De Oorzaak en het Gerechtelijk Onderzoek

De eerste gedachte was dat de brand toe te schrijven was aan de onvoorzichtigheid van de loodgieters die op dat moment aan het werken waren aan het kerkdak. Sinds een vijftal weken waren dakwerkers bezig de leien van kerktoren te vervangen door ruitvormige zinken platen. Een opzichter van de stad, belast met het toezicht op de herstellingswerken aan het kerkdak, wees erop dat zij niet aan de basis van het sinister konden liggen, want hij verklaarde aan de pers :

"De loodgieters hebben niet gesoudeerd, dus hebben zij geen vuur nodig gehad. Zij hebben van den toren niet weg geweest; de brand is uitgeborsten op zes meter afstand van den toren" (23)

De idee werd eveneens geopperd dat de brand kon zijn ontstaan als gevolg van een spontane zelfontbranding, iets wat frequenter voorkomt dan men denkt, door verhitting, ten gevolge van de wrijving van een koord tegen het kurkdrege hout.

De avond voordien was de 47-jarige nicht van de koster om 21.00 uur nog in de kerk geweest waar zij onder het doksaal een brandgeur had waargenomen. Nadat zij de koster hiervan had ingelicht, zijn zij nog samen de kerk rondgegaan maar niets verdacht werd opgemerkt.

Het volk slikte dat echter niet en dacht luidop aan kwaad opzet.

Een week na de brand was er nog altijd geen duidelijkheid, laat staan dat er iets aan het licht was gekomen. De enige zekerheid die men had, was dat de brand was ontstaan ter hoogte van het dak en niet in de eigenlijke kerk noch de sacristie. Het algemeen gevoel dat de brand te wijten was aan kwaadwillig opzet won steeds meer en meer terrein.

Tal van beweringen werden de wereld ingestuurd. Zo werd er onder meer ten stelligste verzekerd dat rond de middag van die bewuste vrijdag, toen de rook nauwelijks door

Tijdens de afbraak van de afgebrande kerk, links de opgetrokken noodkerk, rechts de 'Peperbusse', zicht richting Jozef II-straat.

het dak opsteeg, drie heren in de Kerkstraat stonden te kijken naar de kerk, waarbij één van hen zou hebben gezegd : *"Het begint al"*.

Er was ook sprake van meer - een drietal - brandhaarden, aangestoken in de dakverdiepingen van de drie beuken. Als bewijs hiervan werd gewezen op de grote snelheid waarmee de brand zich uitbreidde en de kerk in de as legde. De pers - *L'Echo d'Ostende* - weerlegde die bewering en zei dat de snelle uitbreiding van het sinister te wijten was aan het kurkdrege hout en de felle wind die het vuur gretig aanwakkerden.

Kwatongen uit het bourgeoisiemilieu beweerden zelfs dat koning Leopold II het brein was achter het sinister en opdracht had gegeven de kerk in de fik te steken, teneinde een nieuw kerkproject te kunnen realiseren. Het eigenaardige hierbij is dat het niet de Oostendse bourgeoisie was, maar de Brugse hogere kringen bleken te zijn die deze geruchten verspreidden. Een verklaring hiervoor moet ik schuldig blijven. Op het eerste gezicht kan ik alleen maar denken aan een zekere vorm van jaloezie van Brugge ten aanzien van onze badstad en de urbanistische stadsontwikkeling die koning Leopold II voorzag voor Oostende. Doorheen de geschiedenis was Oostende vaak in conflict gekomen met het Venetië van het Noorden, waarbij deze laatste meestal het laken naar zich toehaalde en de bovenhand op Oostende kreeg. Met de urbanistische uitbouw van Oostende kon het tij wel eens keren, wat voor de Brugse bourgeoisie misschien moeilijk aanvaardbaar was. Het afbranden van de kerk werd dan misschien door hen ten bate genomen om roddels

te verspreiden. Dit blijft een persoonlijke, losse bedenking.

Het onderzoek naar de oorzaak van de brand werd in handen gegeven van het Parket van Brugge. Onderzoeksrechter L. HALLEUX en substituut-procureur des Konings baron R. van ZUYLEN VAN NEYVELT werden belast met het onderzoek.

Op woensdag 19 augustus 1896 - een andere bron spreekt van dinsdag 18 augustus 1896 - kwam het Parket naar Oostende. Aannemer-loodgieter Albert VANDEPUTTE en zijn knechten, alsook een aantal andere personen, waaronder de mensen die aanwezig waren in de kerk op het moment dat de brand uitbrak, werden verhoord door de onderzoeksrechter. Het komfoor dat door de loodgieters werd gebruikt, werd in beslag genomen.

Op vrijdag 21 augustus 1896 moesten zich nog een aantal personen naar Brugge bij de onderzoeksrechter begeven voor ondervraging.

Voor de katholieken was het een vaststaand gegeven dat dit het werk was van socialisten. De joden werden eveneens geviseerd. Ik kom hier straks nog even op terug. Men sprak zelfs van een complot waarbij men nog andere kerken en woningen van priesters en onderpastoors in brand zou steken.

De voorzitter van de kerkfabriek beweerde dat hij het werkvolk op de toren had horen zingen van het "*ongedierte der papen*"

Zo beweerde de 78-jarige koster tijdens een verhoor onder meer dat de klokkenluider hem had verteld dat er onder de werklieden een schurk van een socialist zat die hem had gezegd:

"Onthoudt wat ik u zeg : ik zal hier nooit geene schaliën meer op het dak nagelen. Eenstdaags zult hij hooren dat de kerk eens in brand zal staan. De brand zal gebeuren daags vóór eenen hoogdag, ten cinde de dibben te biecht niet zouden kunnen gaan. Het zal niet al één kant zijn, maar de drie beuken zullen met een keer in brand staan. Gij zult mogen op de toren blijven, deze zal niet branden. Daar achter gaan wij de onderpastoors nemen. Den deken zal blijven, omdat hij in een huis van de stad woont" (24)

Die bewering werd opgetekend in het proces-verbaal van zijn ondervraging door het Parket van Brugge. Toen de koster naderhand met de klokkenluider werd geconfronteerd, beweerde deze laatste dit niet te hebben gezegd. Hij had de koster een viertal weken terug wel verteld dat toen hij de toren was ingegaan om het uur-

werk op te winden hij er de toezichter van de stadswerken had ontmoet die zijn beklag maakte dat de loodgieters in zo een komfoor vuur maakten, terwijl er rondom rond houten afbraakmateriaal rondslingerde en zij bij onvoorzichtigheid nog eens heel de kerk en de toren in brand zouden steken. Meer of iets anders had hij niet gezegd.

L. HALLEUX, onderzoeksrechter belast met het onderzoek en baron R. van ZUYLEN VAN NEYVELT substituut-procureur des Konings viseerden eveneens de socialisten in deze zaak. De reden lag voor de hand.

In die jaren had het sterk opkomend socialisme ook reeds vaste voet in de kuststreek. De socialistische propagandisten waren zeer actief. Overal traden zij met woord, schrift en lied zeer militant op, waarbij zij alles wat conservatief was en behoorde tot de bezittende klasse aanklaagden. In hun strijdlieden en pamfletten spaarden zij kerk noch troon. De onderzoeksrechter die behoorde tot de gegoede Brugse bourgeoisie en de adellijke substituut-procureur des Konings voelden zich uiteraard belaagd door het socialisme. Het onderzoek onttaarde dan ook meer in een soort klopjacht op socialisten.

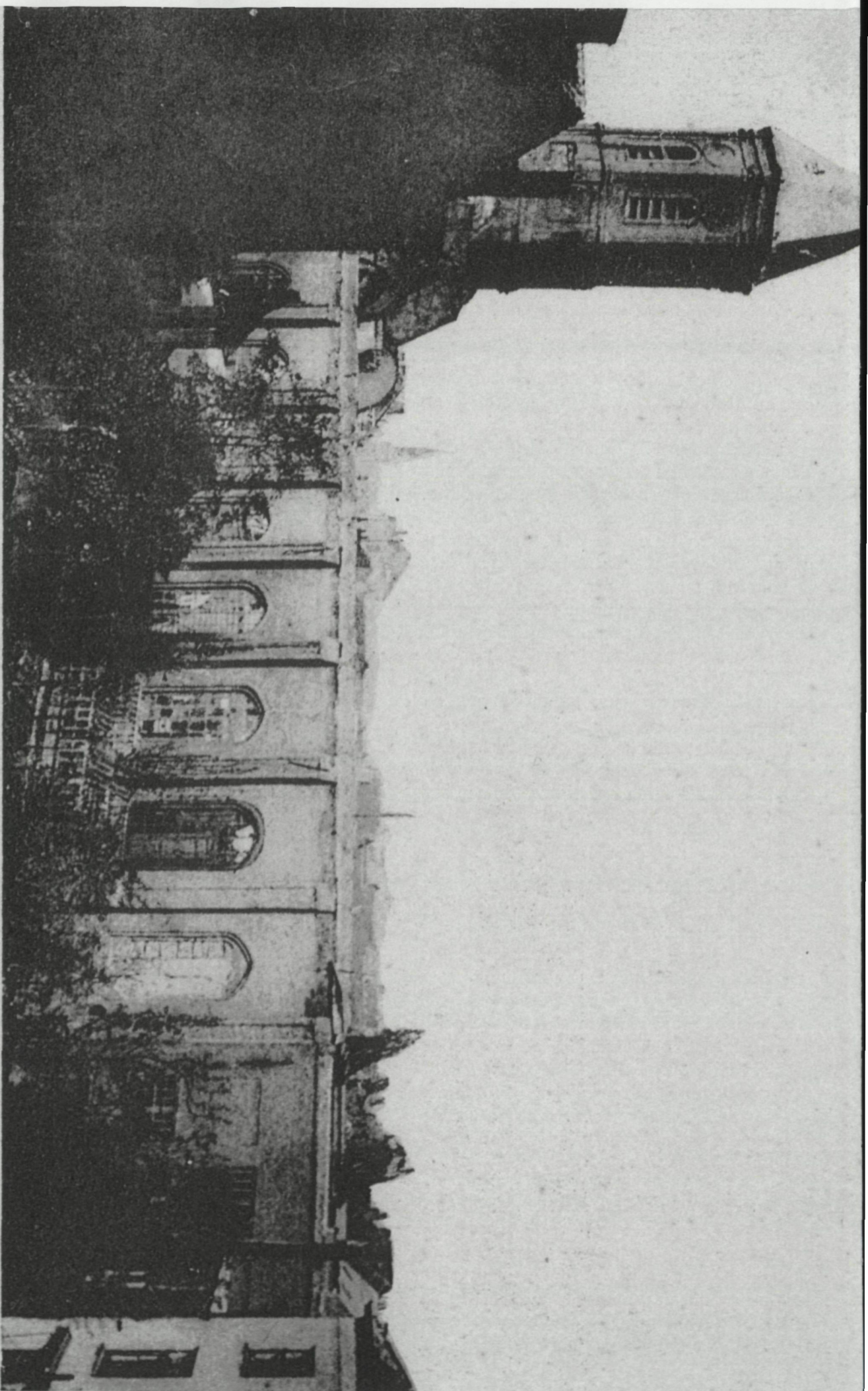
Zo werd de aannemer-loodgieter Albert VANDEPUTTE tijdens zijn verhoor gevraagd of er onder zijn werkmannen socialisten zaten. De loodgietersbaas antwoordde ontkennend. Dat volstond echter niet voor onderzoeksrechter L. HALLEUX, die huiszoekingen gelastte bij de loodgietersbaas, zijn werknemers alsook bij de koster. Er moest worden nagegaan of geen van hen in het bezit was van socialistische geschriften of liederen van oproerige of goddeloze aard. Er diende tevens te worden nagegaan of niemand van hen connecties had met socialisten

Voor de werklieden die buiten zijn juridisch district woonden (25) deed hij beroep op zijn Veurnse ambtsgenoot om dezelfde huiszoekingen te doen. Deze bleven zonder resultaat.

Eén van de verdachten was loodgieter Thomas KYNDT die in 1896 zijn herinneringen optekende. In het schriftje staat te lezen : Men beschuldigt mij het vuur aan de grote kerk te hebben aangestoken. Ik heb altijd gezegd ja, maar niet voor twee frank, want dat is te weinig (26).

Een ander spoor leidde naar een 55-jarige gewezen zeeman. Vrouwen wisten te vertellen dat een 55-jarige ongehuwde zeeman, berucht om zijn dronkenschap, de voormiddag van 14 augustus 1896 in een kroeg had gezegd :

"Heeft gij dit van uw leven gezien dat vijf

Ruines de l'Eglise SS. Pierre et Paul vues de la rue Joseph II.

OSTENDE

of zes joden (27) in de kerk gaan, en er eenen bij was die een trommeltje en eenen die een gros caisse had. Als het nog lang duurt zal men nog drank verkopen in de kerk. Maar zover zal het niet komen. Gij zult nog vandaag de klokken hooren luiden en van deze noen om 12.00 uren moet ik om 45 franken gaan. Gij zult nog wat zien vandaag... Zij steken nu de stad vol grijze hoeren" (28)

Toen de onderzoeksrechter deze onsaamenhangende zatlappenpraat vernam, begon hij de zeeman te verdenken van brandstichting in de kerk.

De Oostendse politiecommissaris kreeg eveneens de opdracht van een gelijkaardige grondige huiszoeking uit te voeren bij de zeeman. Op 02 november 1896 liet onderzoeksrechter L. HALLEUX de verdachte zeeman door de gendarmerie overbrengen naar het Brugse gerechtshof waar hij werd geconfronteerd met enkele getuigen aangaande hetgeen hij had gezegd die bewuste voormiddag 14 augustus 1896. Over wat het resultaat was van die confrontatie tast ik in het duister.

Zes dagen later op 08 november 1896 kreeg de politiecommissaris opdracht van de onderzoeksrechter na te gaan of er in het huis waar de verdachte woonde eventueel een socialist woonde en als dit het geval was, in hoeverre deze betrekkingen onderhield met de verdachte zeeman. Was de onderzoeksrechter iets op het spoor? In het huis waar verdachte een kamer betrok woonde er daadwerkelijk een lid van de socialistische partij. Hij had zich zelf kandidaat gesteld voor de provincieraadsverkiezingen van 26 juli laatsleden. Onderzoek wees echter uit dat hij geen betrekkingen onderhield met de gewezen zeeman.

Ingewonnen inlichtingen bewezen dat de voormalige zeeman niet geheel bij verstand was en als een halve gek werd aanzien. Dat spoor liep dood.

Uiteraard voelden de socialisten zich in deze zaak de kop van jut. Het socialistisch blad *De Vooruit* van maandag 7 september 1896 sprak ook over kwaad opzet en wees erop dat het gerechtelijk onderzoek nog volop werd voortgezet, zowel in Oostende als Middelkerke. In heel deze zaak, zo schreef *De Vooruit*, werden de socialisten door het Parket gevisieerd.

Het socialistische blad drukte wel zijn verwondering uit over het feit dat de gasmeter van de kerk opengedraaid stond, terwijl de katholieken blijkbaar niet wisten waar die zich

binnen de kerk bevond. Wilden zij hiermee alluderen op het feit dat men de eventuele daders niet in socialistische kringen, maar wel in katholieke kringen moest zoeken?

De Duinengalm wilde hierrond geen pennentwist aangaan, maar weerlegde die insinuatie in haar editie van 12 september 1896. De heren Bernard GOES en Louis DEGRIJZE, die in het artikel van *De Vooruit* werden vermeld, zouden op vraag van de stadsingenieur die de plaats van de gasmeter niet kende, alle gevaren trotserend, de kerk zijn binnengelopen om de gasmeter, die inderdaad openstond om het doksaal te kunnen verlichten, te sluiten. Die gasmeter had trouwens niets te maken met het sinister, vermits er geen enkele gasmeter stond opgesteld op de plaats waar de brand was ontstaan.

Het Parket is er uiteindelijk nooit in geslaagd het mysterie van de kerkbrand op te lossen. Wegens een gebrek aan voldoende bewijzen - of wilde men de brandstichter beschermen -, werden de mogelijke verdachten buiten verdenking gesteld. Een brief van de Procureur des Konings belastte de politiecommissaris van Oostende hen hiervan in kennis te stellen. Op 15 december 1896 werd het gerechtelijk dossier uiteindelijk afgerond (29). Conclusie: wegens gebrek aan bewijzen kon de oorzaak van het sinister niet worden achterhaald.

VOETNOTEN

- (22) Andere bronnen spreken van 280.000 fr. en 229.000 fr.
- (23) *De Duinengalm* 22.08.1896 jg 21, nr. 35 p.1
- (24) De SMET Jos, De grote kerkbrand van Oostende. 14 augustus 1896, in Biekorf, jg. 56, nr. 6, 1958, pag. 163.
- (25) Zeker twee werklieden woonden in Middelkerke
- (26) Twee frank was de premie die hij ontving voor het gevaarlijke werk dat hij uitvoerde op het dak van de kerk.
- (27) Dat ook de joden ter sprake kwamen als mogelijk brandstichters stoelt naar alle waarschijnlijkheid op de bewering van die zeeman. los van het feit of zijn bewering al of niet strookt met de werkelijkheid. Het feit dat er mogelijks joden de kerk zouden zijn binnen gegaan, zal hebben volstaan om geruchten in de ether te sturen dat zij wel eens de brandstichters zouden kunnen zijn.
- (28) De SMET Jos, De grote kerkbrand van Oostende. 14 augustus 1896, in Biekorf, jg. 56, nr. 6, 1958, pag. 164.
- (29) Het gerechtelijk dossier aangaande de kerkbrand dat als archiefbundel nr. 216 droeg is blijkbaar niet bewaard gebleven. Navraag bij het Parket van Brugge en het Rijksarchief van Beveren-Waas, waar gerechtelijke dossiers van enig historisch belang worden bewaard, leverde niets op. Geen van beide instanties konden mij nog doorverwijzen naar een derde instantie.

ADDENDUM I :
Verslag van de reddingsoperaties
gericht aan het College van
Burgemeester en Schepenen.

Open brief aan heeren Burgemeester en Schepenen der stad Oostende

De ondergeteekenden hebben de eer u een beknopt verslag voor te leggen van de redding door hen voltrokken in den brand der St.-Pieterskerk. Zij verhoplen dat gij hunne bewezen diensten zult geweerdigen te erkennen en dat gij een onderzoek zult bevelen ten einde hun toe te laten de echtheid vast te stellen der hierna vermelde feiten door voorname getuigenissen, die al uwe aandacht weerdig zijn.

Vrijdag, 14 august, wanneer te middag en 10 minuten, de dikke rookwolk ontsnapte bachten de kerktoren, aan den veust (nvdr.: Oostends Woordenboek, blz 499: veust = kap, daklijst, dakgoot) van het dak, en dat er geen twijfel meer was of er moest brand uitgeborsten zijn aan het dakwerk, Aphonse Dekeyser, Gustave Nefors en Alfons Elleboudt zijn in den toren geklommen en hebben het alarm geklept. Te midden van dezen rook zijn de twee eerste tot op de tweede stegie van den toren geklommen en hebben er eene deur opengebroken in den toren en in de middenbeuk der kerk, waar de brand dreigde het houtwerk van den toren aan te tasten, terwijl Aphonse Ghysels het alarm gaf aan den brandmelder der Kapellestraat. Terzelfdertijde komen in de kerk toegeschoten, langs de St.-Pieterstraat, Jules Baels, zoon, Pol. Verhulst, Jules Dorchain, Oscar Slabbinck, Pol Decerf, Deceulenaer, Jac. Lefebvre, Charles Burggraeve, Alfons Busschaert, Victor Cremers, Andries Panesi, Charles Desmedt. Deze drie laatsten, het gevaar begrijpende nemen seffens het O.-L.-Vrouwebeeld weg, versierd met kostelijke ornamenten, en dragen het in den gang van Clotilde Fol, Sint-Pieterstraat. Onmiddellijk hebben allen zonder onderscheid, begonnen de kandelabers en ornamenten weg te dragen. . Op dezen oogenblik zijn MM. de Deken en Louis Degrijse binnengekomen gevold door Gustave Nefors en Richard Bigeon. Na de redding van het H.-Sakrament en het tabernakel, hebben zij, geholpen door Pol. Verhulst, het beeld van O.-L.-V. van Lourdes met edelegesteenten versierd weggenomen.

Op dit oogenblik, Cremers, het plafond onderzoekende, hoopte dat het binnenste ten deele nog zoude kunnen gered worden. Hij roept tot hem de mannen van goeden wil om van het brandpunt te verwijderen alle brandbare voorwerpen, de stoelen, den predikstoel, de kleine beelden en altaren enz. Zij worden geholpen door Bernard Goes, Louis Aspeslagh, Oscar Vanslembrouck, Arthur Vranckx, Jan Ballion, Arthur Defloor ; maar al met eens slaat het vuur door het plafond, te midden de kerk, boven den predikstoel ; de brand had den middenkoor aangetast.

Groot was het gevaar. Ook liet het zich niet wachten. Eene ontzaglijke brandende kalkbrok valt nevens de redders en deelt het vuur mede aan de stoelen en den predikstoel. De mannen rond zich scharende, wijst Cremers aan allen de te redden ornamenten van het altaar aan en evengauw gaat men moedig tot de uitvoering over.

De gloeiende stukken niet ontziende welke gedurig van langs alle kanten nederstorten en het verblijf in de kerk hoogst gevaarlijk maken, worden de meesten verbrand aan handen en kleederen. Geene hulp ter wereld hadde den orgel kunnen behoeden, die als het middenpunt van den brand scheen.

Een dikke rook vervult geheel de kerk en maakt er het verblijf nog gevaarlijker. Alles brandde tot 't halven den middenkoor.

Op verzoek van M. den Deken trekt men achteruit tot bachten de communiebank der middenbeuk. Alsdan, niettegenstaande de vermaningen zich niet langer in dezen regen van vuur te wagen en niets dan aan hun moed gehoor gevende Decerf, Busschaert, Cremers en Clot. Fol vliegen naar de kassen, de geloftegeschenken, verbrijzelen de ruiten en halen de juweelen en kostbare voorwerpen uit om ze in zekerheid te brengen bij M. den Deken

Op het geroep van Busschaert, die niet wist waar de gazemeter stond, Degryse en Goes snellen er naartoe om hem toe te draaien. Op denzelfden oogenblik de plafonds en de daken storten met een schrikkelijk gekraak neder al den kant van het hoogzaal. Eene algemeene instorting is onvermijdelijk. De redding wordt voortgezet en geen minuut gaat verloren. Menig schat is gespaard !

Er bleef nog de versieringen en de schilderijen van het hoogaltaar te redden. Jules

Baels vindt eene trapladder en Cremers vindt er ook eene van dezelfde grootte in de rechterbeuk. Helaas ze zijn te kort, men kan ermede slechts het onderste der kaders bereiken. Er was de macht noodig van Panesi, Verhulst, Decerf en Trybou, om de schilderijen van hunne haken los te rukken. Begevende aan deze vereenigde krachten vallen de schilderijen neer en eene komt zelfs terecht op het hoofd van Trybou. Cremers vliegt naar de rechterbeuk, rukt het tafereel op koper van het missiekruis af en brengt het in verzekering. Een oproep van dezen laatste aan allen om de schilderijen van het hoogaltaar te redden wordt onmiddellijk beantwoordt. Men maakt zich eerst meester van de schoone bronzen voorwerpen en van de prachtige crucifix van den grooten altaar.

Deze voorwerpen van een zwaar gewicht - het kruis weegt 180 kilos - werden vlug weggedregen door Busschaert, Baels, Panesi, Decerf, Trybou, Daems, Victor, Daghelet Prosper, Lescauwat vader en zoons, Frans Dyserinck, Michel Adams, Ballion, Defloor en Blomme, terwijl Cremers de prachtige schilderij begint uit te snijden. Ongelukkiglijk de ladders zijn te kort, de schilderij te hoog. Op dezen oogenblik geheel het plafond en het gebint der middenbeuk, medege-sleept met den kleinen toren, storten met verschrikkelijk gedruisch neer. Alle hoop verdwijnt, alles is gedaan, alles verloren wat er nog in is. Een laatste en droevige oogopslag op dien ontzaggelijken vuurgloed en men moest achteruittrekken tot in de sacristie. Alsdan ziet men al de groote poort politieagenten verschijnen, doch onmogelijk vooruit te komen, zij ook moeten terugwijken

In de immer klimmende onzekerheid of de sacristie zou bewaard blijven, vangt men, niettegenstaande de onverdragelijke hitte, de redding aan van de kostelijke voorwerpen welke de kassen en de stagies bevatten. Hebben daaraan grootelijks medegewrocht en zich blootgesteld : Bernard Goes die de remonstrancies en de kelken heeft gered, Panesi de mantels der heilige Maagd en het priestergewaad.

M. de Deken doet een oproep aan de mannen om het koffertje met de juweelen van O.L.Vr., den misbeek, enz. te redden die zich bachten den muur van het hoogaltaar bevinden. Goes, Gust, Nefors, Ghysels en Farazyn snellen naar boven en komen met deze kostbaarheden

terug, terwijl Cremers, Baels, Decerf en Panesi de deuren der kassen inslaan waar zich de archieven bevinden en geven deze over aan de soldaten. Het was wel tijd, de hitte werd onuitstaanbaar. Busschaert begint de sacristie te besproeien om het vuur te beperken. Bij middel eener lans besproeit hij het houtwerk ; de deur der sacristie brandt reeds en levert de binnenkant aan de vlammen over !

De kwartiermeester Verstraete en den eenarmigen Deceunick, gebogen op het dak der sacristie overstromen van hunnen kant de stegie en dank aan hunnen vereenigde pogingen is het vuur daar tegengehouden. Alsdan besproeit men het huis van den heer Deken. Intusschen Verhulst, Baels, Cremers en Charles Asseloos steken de pomp, aangebracht door M. Stracké in den hof bij de alkove waarin zich het gedenkteken der koningin bevindt. De moed en zelfopoffering van M. Stracké is door eenieder bewonderd geworden. Cremers doet de soldaten een keten vormen om het water voord de pomp aan te brengen en staande op het brooze dak van het monument beschut, besproeit hij de zware kornis der kerke die dreigde in te storten en het meesterstuk te vermorzelen . Zijne lans besproeit de naburige daken en een goed gerichte waterstorting door deze onvoorbereide pompiers, zoo wordt den vuurgloed, die reeds de alkove overweldigde uitgedoofd. Het meesterstuk was gered ! Een uitroep van algemeene verlichting begroet het welslagen dezer aandoenlijke redding.

Dit zijn Mijnheeren de feiten welke de algemeene bewondering uwer medeburgers hebben uitgelokt. Het is goed dat zij te uwer kennis wezen gebracht met deze waarheid die ze kenmerkt en er de kracht van maakt.

Hulde brengende aan de de redders al buiten die de naburige huizen beveiligden, de echte redders van al binnen veroorloven zich uwe gansch bijzondere aandacht te trekken op de groote gevaren die zij geloopen hebben in hun reddingswerk en zij verzekeren dat niettegenstaande de vermaningen van EE. HH. Deken, Pype en Lambrechts, zij alleen aan de stemme van den plicht hebben gehoor gegeven.

Zij zullen hunne belooning vinden in een juiste en rechtveerdige waardering van uwentwege, over hunnen daad en bieden u de verzekering hunner hoogachting aan.

Geteekend :

Louis Aspeslagh, Osc. Vanslembrouck, Arthur Vranckx, Bernard Goes, bediene, Ballion Jan, Arthur Defloor, bediende, Clotilde Fol, stoeltjeszetster, Trybou Ch., schilder, Daems Victor, bediende, Daghelet Prosper, scheepstimmerman, Lescrauwaet, vader en zoons, Frans Dyserinck, timmerman, Michel Adams, meubelmaker, Blomme Theodore, loodgieter, Verstraete Charles, kwartiermeester, Devuyst, loodgieter, Alp. Dekeyser, Bediende, Alphonse Ghysels, lijkbidder, Gustave Nefors, Pol. Verhulst, vischverzender, Jules Baels, zoon, Alf. Busschaeert, apotheker, Cremers Victor, brand-schatter, Alfons Elleboudt, drukker, Jules Dorchain, bediende, Slabbinck Oscar, Pol. Decerf, herbergier, Deceulenaer, Jac. Lefebvre, Charles Burggraeve, Andries Panesi, scheepstimmerman, Charles Desmedt, Louis Degryse, aannemer, Richard Bigeon, Charles Asseloos.

(30)

VOETNOOT

- (30) Deze lijst is niet volledig in die zin dat ze door alle vrijwilligers werd ondertekend. In verslagen komen nog andere namen van burgers – onder andere DUMOND, DE WULF, DE ROO en Auguste DARESNEs - voor, die meehielpen aan de reddingsoperaties.

BIBLIOGRAFISCHE VERWIJZINGEN

- *Bulletin Communal de la Ville d'Ostende*, nr. 19, 01.09.1896, pag. 332-333. v.
- De SMET Jos, *De grote kerkbrand van Oostende. 14 augustus 1896*, in *Biekorf*, jg. 56, nr. 6, 1958, pag. 164. v
- GNLE, deel 3, Hasselt, 1972, pag. over Backereel v
- GNLE, deel 6, 's Gravenhage, z.j., pag. 688. v
- GNLE, deel 18, 's Gravenhage, z.j., pag. 26. v
- GWPE, deel 6, Amsterdam, 1991, pag. 595-596. v
- GWPE, deel 17, Amsterdam, 1992, pag. 500. v
- HOSTYN, Nobert, e.a., *1893 - 1993 : 100 jaar Museum voor Schone Kunsten in Oostende*, tentoonstellingscatalogus, tentoonstelling van 20.03 tot 31.05.1993, Oostende, 1993. v
- *La Saison d'Ostende*, jg. 19, nr. 39, 15.08.1896, pag. 2. v
- *Le Carillon*, jg. 1, nr. 94, 15-16.08.1896, pag. 1. v
- *Le Carillon*, jg. 1, nr. 95, 18.08.1896, pag. 1. v
- *Le Carillon*, jg. 1, nr. 96, 19.08.1896, pag. 1. v
- *Le Carillon*, jg. 1, nr. 98, 21.08.1896, pag. 2. v
- *Le Carillon*, jg. 1, nr. 100, 23.08.1896, pag. 2. v
- *Le Carillon*, jg. 2, nr. 7, 15.01.1897, pag. 2. v
- *Le Carillon*, jg. 2, nr. 8, 17.01.1897, pag. 2. v
- *L'Echo d'Ostende*, jg. 32, nr. 66, 20.08.1896, pag. 1. v
- *L'Echo d'Ostende*, jg. 32, nr. 67, 23.08.1896, pag. 1. v
- *L'Echo d'Ostende*, jg. 32, nr. 70, 03.09.1896, pag. 2. v
- *L'Echo d'Ostende*, jg. 32, nr. 75, 20.09.1896, pag. 3. v

Afbraakwerken afgebrande kerk